

STUDIJA ZAŠTITE GRADITELJSKOG NASLJEĐA KOSTANJICE

Studija zaštite graditeljskog nasljeđa Kostanjice rađena je za potrebe izmjena i dopuna Detaljnog urbanističkog plana Kostanjice. Kao polazište za studiju korišteni su savremeni pristupi na polju zaštite kulturnog nasljeđa, gdje se pod proširenim pojmom kulturnog i graditeljskog nasljeđa podrazumijeva kompletan predio - kulturni pejzaž koji odražava međusobno dejstvo ljudi i prirode. Graditeljsko nasljeđe se posmatra kao cjelovit sistem i dio ukupnog kulturnog pejzaža.

Naselje Kostanjica nalazi se u Bokokotorskom zalivu i ime je dobilo po šumama kestena tj. „kostanja“, kako se na lokalnom dijalektu kesten naziva. Kostanjica se nalazi u okviru Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora, koje je od 1979. godine upisano na UNESCO-vu Listu svjetskog nasljeđa.

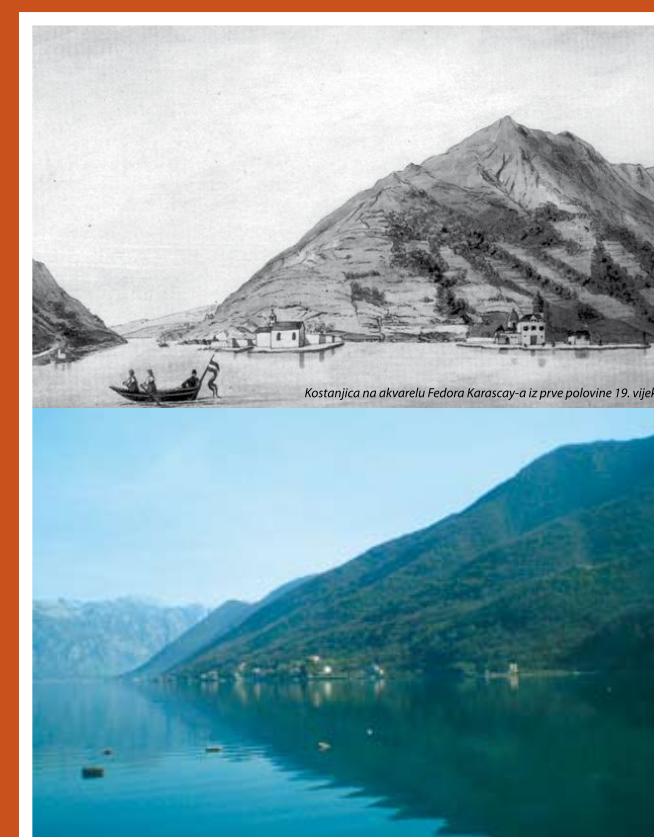

Položaj Kostanjice u okviru područja Boke Kotorske na Listi svjetskog nasljeđa

Katastarska mapa Kostanjice, prva polovina 19. vijeka

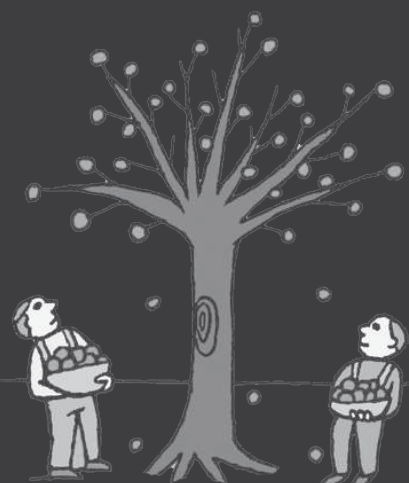
Najveća vrijednost Kostanjice jeste njen sačuvani kulturni pejzaž koji čine jedinstvena šuma kestena i lovora, kaskadni terasasti vrtovi sa obradivim površinama i voćnjacima (na kojima su se još u 15. vijeku nalazili vinogradi opatije Sv. Đorđa i peraških porodica) i grupacije tradicionalne arhitekture utkane u ovaj pejzaž. Ovakav karakterističan kulturni pejzaž predstavlja identitet Kostanjice, i doprinosi raznolikosti i bogatstvu područja Boke.

Pejzaž Kostanjice nekad i sad

Mapa Kostanjice sa prepoznatim elementima graditeljskog nasljeđa i kulturnog pejzaža

Nosilac izrade studije:
Arhitektonski fakultet Univerziteta Crne Gore,
Podgorica

Autori i izdavači publikacije:
Expedio - Centar za održivi prostorni razvoj,
Kotor i Arhitektonski fakultet, Podgorica

Autorski tim:
Jelena Franović, pejz.arh.
Doc.dr. Ilija Lalošević, dipl.ing.arh.
Aleksandra Kapetanović, dipl.ing. arh.
Biljana Gligorić, dipl.ing.arh.

List br. 1

U Studiji zaštite graditeljskog naslijeđa Kostanjice su na osnovu analize prirodnih uslova i pejzažnih karakteristika, istorijskog razvoja naselja i graditeljskog naslijeđa prepoznate vrijednosti, potencijali i negativnosti ovog prostora i date smjernice za zaštitu i unaprijeđenje kulturnog pejzaža Kostanjice. Integrisanje principa zaštite kulturnog pejzaža u politike razvoja i proces planiranja je izuzetno značajno posebno zbog prijetnje od nekontrolisanog i neadekvatnog razvoja koji može dovesti do trajnog gubitka vrijednosti ovog područja.

materijali

Posebnu vrijednost Kostanjice predstavlja jako izražena upotreba lokalnih materijala:

- pločasti kamen
- drvo kestena ili „kostanj“

Kestenova šuma je jedan od osnovnih elemenata oblikovanja pejzaža Kostanjice.

Kesten je, kroz korišćenje i upotrebu plodova, imao značajnu ekonomsku vrijednost.

Kestenovo drvo u graditeljstvu koje daje specifične karakteristike tradicionalnoj arhitekturi Kostanjice:

- grede od kestenovog drveta za međuspratne konstrukcije
- kestenovo drvo za izradu stolarije: vrata i prozora
- kestenovo drvo za okvire prozora i vrata kao specifičnost Kostanjice (u tradicionalnoj arhitekturi Boke okviri se rade od kamena)

elementi kulturnog pejzaža

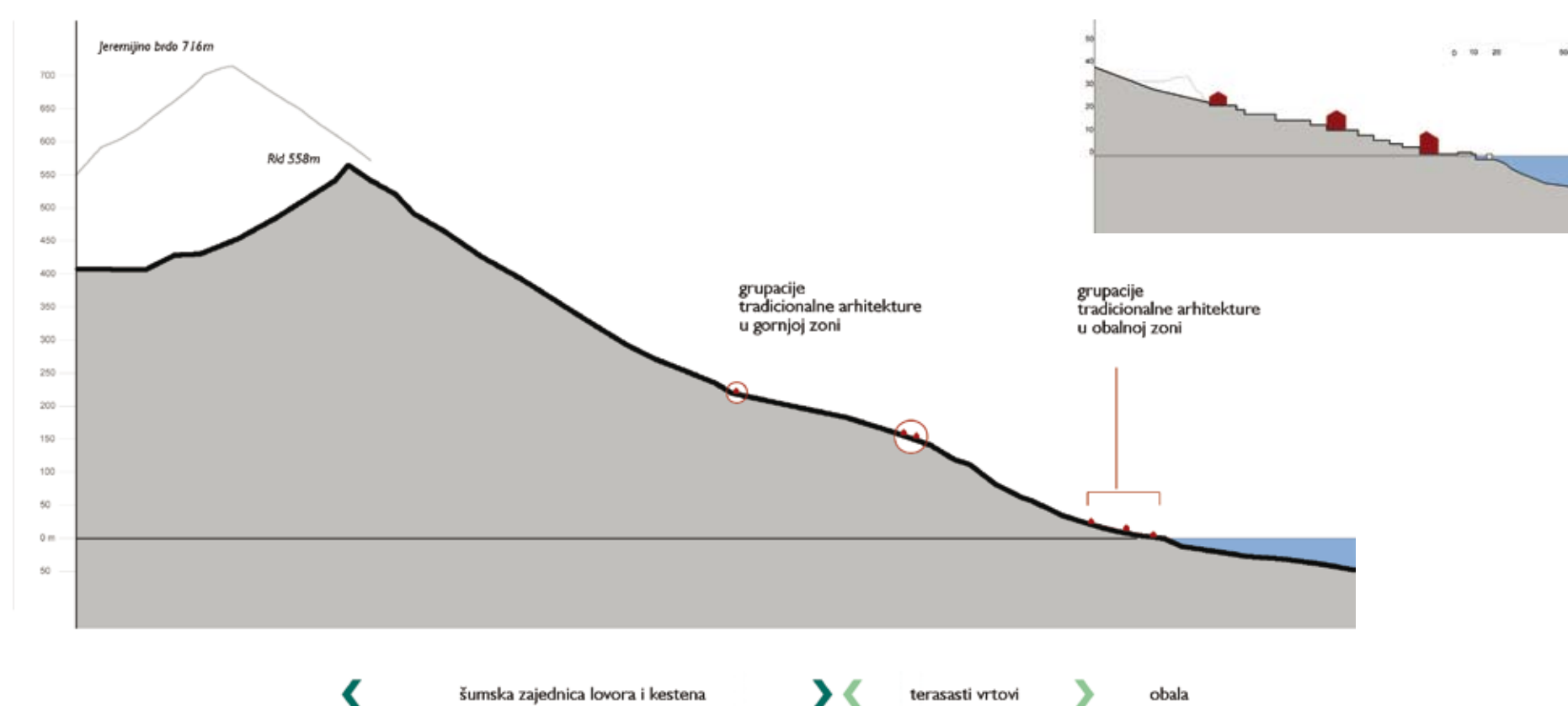

Kostanjica predstavlja ambijentalno naselje u autentičnom pejzažu. Grupacije kuća prate konfiguraciju terena i nalaze se na terenu koji je oformljen u obliku **terasastih vrtova sa podzidima**.

Elementi kulturnog pejzaža Kostanjice, nastali specifičnim korišćenjem zemljišta tokom vjekova:

- Šuma kestena i lovora, kroz koju prolazi mreža starih pješačkih staza, sa pomoćnim objektima u suvozidu

- Terasasti vrtovi sa obradivim površinama i voćnjacima, sa podzidima od lokalnog kamena
- Mreža starih pješačkih staza
- Obala sa pristaništima i mandračima
- Grupacije kuća tradicionalne arhitekture
- Elementi uređenja terena (popločanje, podzidi, stepeništa, pergola sa lozom - „odrina“, kamena klupa - „pižuo“)
- Elementi tradicionalnog načina snabdijevanja vodom (rezervoar za kišnicu - „bistijerna“, bunar - „poćuo“)
- Tradicionalno zelenilo u vrtovima i dvorištu (agrumi, maslina, loza, cvijeće...)

Tokom rada na pripremi Studije prikupljen je i obrađen veoma zanimljiv materijal o ovom do sada malo proučavanom naselju Boke Kotorske. Smatrajući da sadržaj ove zanimljive studije ne treba da ostane dostupan samo malom broju stručnjaka, urađena je i publikacija „Kostanjica prirodno i kulturno naslijeđe“ kroz koju se promovišu vrijednosti i kulturni pejzaž Kostanjice široj javnosti.

Nosilac izrade studije:
Arhitektonski fakultet Univerziteta Crne Gore,
Podgorica

Autori i izdavači publikacije:
Expedio - Centar za održivi prostorni razvoj,
Kotor i Arhitektonski fakultet, Podgorica

Autorski tim:
Jelena Franović, pejz.arh.
Doc.dr. Ilija Lalošević, dipl.ing.arh.
Aleksandra Kapetanović, dipl.ing. arh.
Biljana Gligorić, dipl.ing.arh.

List br. 2

